

MASOVNA- ZAVOD NEINSTITUCIONALNE KULTURE

22. številka glasila

MASINFO

2 Kaj je na stvari

Za Mostovno z Masovno naprej!

V zavodu Masovna se pospešeno pripravljamo na prevzem obnovljenih prostorov Mostovne. Po zadnjih informacijah naj bi se obnovitvena dela zaključila do 10. aprila, potem pa sledi še urejanje potrebnih dovoljenj za uporabo prostorov. Skupaj z Mestno občino Nova Gorica pripravljamo pogodbo o Mostovni, s katero bo zavod Masovna začel upravljati s prostori. Po sklenitvi pogodbe bomo najprej preselili pisarno, nato pa začeli urejati prostore za normalno redno delovanje. Že sedaj lahko napovemo poletne mladinske delovne akcije, na katerih bomo urejali notranjost in zunanost Mostovne. Količine dela so omejene, zato pohitite. Kdor prej pride, prej dela!

Vrhuška zavoda daje navodila in nadzira volitve (foto: Suzana Uršič)

Javni zbor

V soboto, 23.3.2002 se je v Mladinskem centru v Novi Gorici dogodil prvi javni zbor zainteresirane javnosti Zavoda Masovna. Kljub sončnemu vremenu se je pod neonskimi lučmi zbralo 40 najvztrajnejših. Zbor je potekal pod vodstvom Marka Rusjana in Tomaža Ljubiča. Na zboru je bil predstavljen sam Projekt Mostovna, od zgodnjih začetkov s Shodom Mostovna do današnje aktivnosti v okviru zavoda Masovna. Pozornost je bila namenjena samemu objektu Mostovna in poteku obnove. Tako smo lahko izvedeli, da naj bi se obnovitvena dela končala sredi aprila. Predstavljena je bila tudi notranja organiziranost zavoda Masovna in njegovi aktualni projekti kot so mediji: Masinfo, Radio Mostovna in spletna stran www.masovna.org, čitalnica / infoshop, videosekcija Videomas.

Kratkoročni načrti Masovne pa so tudi jasni: ureditev dela prostorov in zunanjih površin poleti 2002, začetek rednega programa v jeseni 2002, ureditev vseh prostorov v letu 2003, razširitev dejavnosti in projektov zavoda, razširitev lokalnega in mednarodnega sodelovanja. Prvi del dogajanja se je zaključil z mislimi o relaciji Mostovna in okolica.

V drugem delu zbora so bile izvedene volitve predstavnikov zainteresirane javnosti v devetčlanskem svetu zavoda. Naslednji dve leti bodo v svetu zavoda sedeli Tomaž Belingar (Društvo Krea), Matej Otrin (samostojni) in David Verlič (Društvo Zagon). V kratkem bodo izbrani tudi novi predstavniki štirih ustanoviteljev in dva predstavnika bodočih zaposlenih.

Obnovljene spletne strani

Z vsem srcem upamo, da bodo aprila končno zaživele tudi naše spletne strani www.masovna.org v novi preobleki. Poleg preglednejšega in udarnejšega dizajna napovedujemo tudi sprotno obveščanje o dogajanju in dogodkih ter iskri komentarje in obilo povezav.

Radio Mostovna!

Vsak petek ob 21h na frekvencah radia Robin burkamo eter z novicami, predstavitvami, intervjuji in neprilagojenimi zvoki. Poslušanje obvezno, komentarji in prispevki dobrodošli.

Masinfo - glasilo Zavoda Masovna
Vpis v Evidenco javnih glasil št. 1718
Glavni in odgovorni urednik: Marko Rusjan
Tehnično urejanje: Simon Markič

Prispevke v tej številki so pripravili Neža Kodrič, Marko Rusjan, Varja Velikonja in Marko Zajc. Z novicami je pomagal Sandi Maver.
Naslovnica: Gorazd Prinčič in Sašo Križman

Izid glasila omogočata MO Nova Gorica in M Servis Nova Gorica
Tisk: Tiskarna ZIP Solkan, naklada: 2.500 izvodov
Nova Gorica, februar 2002

Prispevke, obvestila in komentarje za naslednjo številko pošljite na elektronski naslov masovna@hotmail.com ali na Zavod Masovna, p.p.1, 5000 Nova Gorica. Vabljeni tudi v pisarno zavoda na Prvomajski ulici, nasproti Gostola, telefon 05 3023 440.
Masinfo na internetu: <http://www.masovna.org/masinfo>

www.masovna.org

NATO, Imperij, varnostne strategije in ostali koncepti gospostva

Strah se širi po Evropi. Strah pred terorizmom. Strah pred kriminalom. V obrambo osebne varnosti, ki naj bi jo poosebljal obstoječi družbeni red, se oživljajo duhovi militarizma, za katere smo upali, da jih je grozota svetovnih vojn za vedno potlačila v steklenico. Krepijo se obrambne zveze, države se oborožujejo za mir na svetu. Protislovje med dejanskim stanjem in deklariranimi načeli je bilo redkokdaj večje in težje opaženo. V vrtnec retoričnih spopadov, strokovnjaških napihovanj in čustvenih reakcij je zapadla tudi slovenska javnost ob vprašanju vstopa v vojaško zvezo NATO. Projekt sedanje generacije politične elite je postal projekt ideološkega poenotenja razredne zavesti od podjetnikov do uslužbencev na Ministrstvu za obrambo, od trgov do kmetov. Cilj, ki naj bi združeval nezdružljivo, ki naj bi odpravljal razlike in ki naj bi učinkovito zamenjal mit o Kralju Matjažu, je postala varnost Slovenije v družbi zahodnih civiliziranih držav.

Pri vsem tem se postavljajo temeljna vprašanja, katera varnost, komu je namenjena in kdo jo potrebuje. V primeru vojaških zaveznikov gre za zagotavljanje varnosti države in posledično njenih državljanov. Gre za obrambo pred zunanjimi nevarnostjo.

Zunanja nevarnost seveda ni definirana, ostajajo nam samo zagotovila, da se vedno najde nekdo (požrešna, hudobna tuja država), ki si želi kosček naše zemlje. In delno temu lahko tudi pritrdimo. Toda ne zanima nas samo zunanji sovražnik, kajti država ni eno telo, corpus, v katerem so vse posameznice in posamezniki združeni in delujejo kompaktno, brez medsebojnih nasprotij. Zanima nas tudi notranji sovražnik, ki pa je še veliko bolj nedoločljiv. Določimo ga negativistično, vsi, proti katerim se bojuje policija, organ državnega nasilja. Vsi onkraj zakona so torej notranji državni sovražniki. Toda to je samo naša notranja zadeva, bi lahko rekli. Tukaj res ni potrebe po mednarodnem združevanju. Pa vendarle je. Povezave so ne samo vojaške, ampak tudi policijske. Prav gotovo vsi poznate Interpol, nekaj manj pa vas je slišalo za Europol. Policije vsega sveta sodelujejo med seboj, da nam zagotovijo približek popolni varnosti. V praksi to pomeni, da se bodo ukvarjali predvsem z ilegalnim prekupevanjem prepovedanih drog in domnevnimi političnimi nasprotniki. Proti političnim nasprotnikom, ki uporabljajo nedovoljena sredstva (beri: nasilje) ali pa ščuvajo k podobnim dejanjem (beri: vsi so sumljivi). Ključni problem je o kateri varnosti sploh govorimo. Varnost politične elite ni varnost delavske družine. Z vsemi svojimi pritlikinami privlačita različne oblike nevarnosti. Druži jih samo pripadnost naciji, umetno konstruirani identiteti, ki ji proces globalizacije resno krha temelje.

Zakaj vse to povezujem s problematiko vstopa Slovenije v vojaško zvezo NATO? Varnost države Slovenije ne more biti enako varnosti posameznice ali posameznika, ki po večjem ali manjšem naključju biva na ozemlju Slovenije. Pri tem izhajam iz prepričanja, da država pač ne služi ljudem, ampak obratno. In država ohranja predvsem funkcijo sprotnega obnavljanja pogojev izkoriščanja narave in ljudi. Pri tem se seveda poslužuje policije in njenih mednarodnih integracij (glej zgoraj) in vojske. Tu nastopi vojaška zveza NATO, ki naj bi omogočila obstoj države. Ne samo pred zunanjimi nevarnostmi, ampak predvsem pred notranjimi. Predstavljajmo si nenadne spremembe v naši državi, ko bi neka nova elita ubrala povsem svojo pot, ki se ne bi skladala s svetovnim gospodarskim sistemom. Bi ostalo samo pri gospodarskih sankcijah ali bi bilo potrebno odkriti teroriste med nami? Konec koncev je edini pravi terorist tisti, ki ogroža gospodarske interese. NATO kot takega lahko razumemo kot organizacijo, ki meša vojaške in policijske naloge, ustvarja varnostne pogoje za nadaljnje globalizirano izkoriščanje, omogoča pritisk na države, ki se ne strinjajo s svetovnimi gospodarskimi pravili, in spodbuja rast oboroževalne industrije. Vstop v NATO je torej v interesu tistih, ki najdejo interes v teh procesih. Ostali zagrežejo pa pač opravljajo funkcijo koristnih idiotov. Pljuvajo v lastno skledo. Nenazadnje je varnost le drugo ime za red. Red v današnjem trenutku pa pomeni predvsem postavev posameznik in posameznikov na svoje mesto v razslojeni družbi. Red oz. varnost pomeni, da je potrebno status quo ohraniti za vsako ceno. Red pomeni, da suženj spoštuje svojega gospodarja. Medtem pa nam ostaja še velika naloga dodatnega razumevanja sedanjega družbenega stanja. Ker se je večina slovenskih univerzitetnih učbenikov ustavila neke pri francoski revoluciji in takratnemu dojetanju države, nam ne ostane drugega kot samotno vrtanje. Na tržaški univerzi je bila predstavljena knjiga Imperij (Empire, Impero) avtorjev Michael Hardta in Antonia Negrija. V času aktualnosti razprav o globalizaciji knjiga predstavlja svež pogled na možnosti preobračanja kapitalizma. Čeprav avtorja nedvomno prikažeta komunistično usmeritev knjige, pa zavračata uporabo terminov, kot sta revolucija in socializem. Komunizem v Empire za razliko od zgodovinskih socialističnih poskusov odpravlja državno moč. Poleg pomembnega koncepta nematerialnega dela in multitudine (revolucionarni subjekt, ki zamenja marksovski delavski razred) pa je za naše razumevanje svetovne in lokalne varnosti pomemben koncept Imperija, ki nima nikjer svojega centra in obvladuje celoten svet. Lokalne vojne so lahko le upori v Imperiju. V kolikor sprejmemo tezo o Imperiju tudi za Slovenijo, postane usoda slovenske države še veliko jasnejša oz. v končni fazi brezpredmetna. Imperij je simbol globalizacije in odpravljanja držav. Imperij bo že poskrbel za varnost v Sloveniji, ne glede na naše želje. Naša edino upanje je, da svetovna nadvlada Imperija pomeni hkrati začetek njegovega konca. Kot avtorja zaključujeta svojo knjigo: *"This is the irrepressible lightness and joy of being communist"*. Marko Rusjan

P.S.: na naslovu <http://www.hup.harvard.edu/pdf/HAREMI.pdf> si lahko priskrbite elektronsko verzijo knjige Empire. Pripravlja pa se tudi slovenska izdaja omenjenega knjižnega dela.

masovna@hotmail.com

4 Kocine

Rablji v Ljubljani

Kocine zgodovine - RŠ, 16.12.01

"Posel rablja je delikaten in zahteva mirno roko, urne, hladne in preračunljive možgane ter spretnost, kar vse najdemo samo na področju velikih umetnosti. Rabelj tudi ne sme biti čustven, navadno je brez domišljije in često pobožen. Nesmiselno je, če ga zaničujemo ali se mu rogamo. Služabnik države je." Razsuta od neznosnih muk preklana postava sredi nabuhlih zubljev očiščevalnega ognja, zraven pa hladna, rahlo zavaljena podoba s črno kapuco in mirnimi gibi. Podivjana množica skače po blatu in zahteva smrt. Podoba, ob kateri samodejno pomislimo na srednji vek. In podoba, ob kateri se samodejno zmotimo. Rablje so resda poznali že Rimljani, vendar je ta poklic in z njim povezana tortura postal razširjen šele proti koncu srednjega veka. Srednjeveška praksa je bila vsekakor bolj demokratična od novoveške. Poznali so celo dokazni postopek, po katerem je smrtno kazen vzelo na vest vsaj šest oseb. Takšne velikodušnosti pravna znanost od 16. do 18. stoletja prav gotovo ni poznala.

Ljubljana je dobila svoj kriminalni red šele leta 1514; pred tem so zalego zatirali kar brez pisanega zakona. Zakon je predvideval zaslišanje za zaprtimi vrati z javnim razglasom sodbe. Obtoženca so izprašali s pomočjo torture, izpovedi na natezalnici je moral obdolženec ponoviti brez mučenja. Kazni za zločin so bile naslednje: Morilec se usmrti s kolesom, izdajalec se stre in razčetrvi, razbojnik obglavi, vlomilci v cerkve, požigalci, krivoverci, ponarejevalci denarja se zažgo, mnogoženstvo in mnogomoštvo se kaznuje z utopitvijo, prav tako posilstvo. Enaka usoda doleti tistega, ki odpelje, zastavi ali proda zaupano mu blago. Ženska, ki prelomi slovesno obljubo, se utopi, moški pa obglavi. Ženske, ki umore ali odvzamejo otroka, se žive zakoplje v zemljo in zabije kol skozi nje. Krivoprisežniku se odreže jezik in dva prsta, s katerima je prisegel. Obglavi se, kdor je brez važnega razloga prelomil obljubljeni mir. Večje tatvine se pri moških kaznujejo z obešenjem, pri ženskah z utopitvijo, manjše pa z izpostavitvijo pri sramotilnem drogu, izšibanjem in izgonom.

Mučenje je bilo sestavni del represivnega organa vse do sedemdesetih let 18. stoletja. Blazno razsvetljena cesarica Terezija ni imela, kljub domnevemu nagnjenju do razumnosti, do torture zločincev nobenih predsodkov. V svojem zakonu iz leta 1768 je krutost kazni celo okrepila. Težje kazni so bile: sežig pri živem telesu ali po predhodnem obglavljenju, razčetrvenje, trenje s kolesom od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Poostritve: vlečenje na morišče s konji, ščipanje z razbeljenimi kleščami, rezanje jermenov iz hrbta, odrezanje ali iztrganje jezika, prebod mrtvega telesa s kolom, vplet telesa v kolo, odsekanje roke z nasaditvijo glave in roke na kol. Izvršilni organ pravice je bil rabelj ali krvnik. Pri tem je imel poleg eksekucije še eno vlogo: bil je roka, ki je z mučenjem izsilila priznanje. To pa je, kot vemo, kralj dokazov. Po nemškem pravu krvnik ni bil brezčasten človek, v praksi pa je to bil. Nositi je moral posebno obleko, v cerkvi je bil zanj dodeljen poseben prostor, pri obhajilu so mu odkazali zadnje mesto. Za svoje delo je imel rabelj posebno tarifo. V Ljubljani mu je poleg denarja za vsak posel pripadal tudi poldrugi liter vipavca ali kvečjemu terana. Natančnost pri zapisu stroškov bi lahko impresionirala celo današnjo davčno upravo. Rabelj in krvni sodnik sta za zaslišanje ptujske čarovnice 1695 izstavila naslednji račun:

"28.junij: za dve zaslišnji Marije Scheppin v dobrem - 1 goldinar, 29.junij: za iskanje hudičevih znamenj - 45 kron, 30.junij: za eno boleče zaslišanje obtoženke z vezavo - 45

kron, za eno boleče zaslišanje na natezalnici - 45 kron, 1.julij: za eno zaslišanje na stolu - 45 kron, za eno zaslišanje pred sodnim stolom - 45 kron, za dve sodbi in vodenje procesa 1 goldinar 30."

Izvršitev sodbe ni bila nič bolj preprosta. Specifikacija računa eksekucije je včasih celo preseгла stroške natančnega izpraševanja. Pri računu ljubljanskega rablja iz leta 1726, ko je v večna lovišča poslal Miha Grabeljna in Pavleta Kovačina, manjka samo še DDV :

"Pripravi vrvi in orodje - 40kr, privezal vrvi na vešala - 40kr, zabil kline - 1gld, izkopal luknjo za precep - 1gld, zasadil kolec - 1gld, ostrigel obema lase - 40kr, odbil eno glavo - 1gld, odbil drugo glavo 1gld, odsekal desno roko - 1gld, za kavelj k temu - 20kr, nabil glave na vislice - 1gld, za žebelj za nabitje glave - 1gld, zagrebel tuplo - 1gld, vpletel drugo truplo na kolo - 40kr, nabil glavo na kolec - 1gld, za žebelj za glavo - 1gld, pribil desno roko - 53kr, za žebelj za roko - 20kr, hlapčeva napitnina - 1gld, skupaj : 26gld 26kr."

Rabelj je imel največ dela tekom 17.stoletja, ko se je razbesnela gonja proti čarovnicam. Nemalo zaslužka so mu vrgli tudi kmečki upori in dežurni krivci v podobi Romov, brezposelnih vojakov in mestnih postopačev. Kazensko pravo je v tem času poznalo tudi milejše kazni, ki so bile povezane predvsem s socialno kontrolo. Dobro so znane zgodbe o ljubljanskem sramotilnem stebru ter goljufivih pekih, ki so jih potapljali v smrdečo Ljubljano. Ljubljanska komuna pa je poznala še bolj izvirne postopke pri discipliniranju drugačnih. Zgodovinar Josip Mal je zapisal:

"Pred ljubljanskim rotovžem je stal lesen osel, kazen, ki so jo izvrševali na tej živali, je še posebej zanimiva, čeprav ta šport ni bil bogve kaj mikaven. Oslov hrbet je bil navzgor namreč ošiljen, za nameček pa so obsojencu obtežili še noge." Veliko privoščljivega veselja je ljubljancanom prinesla tudi tako imenovana norčijska kletka pred magistratom, kamor so radi zapirali pijance in razuzdane, jih obmetavali z gnilimi jabolki in zaprtki ter jih na vse mogoče načine dražili in jih za norca imeli.

Gonilna sila pravosodja so bili v tistih časih krvni sodniki, ki jih je postavljala deželna oblast in so imeli tudi edini pravico mučenja ter usmrčevanja. Največkrat je bilo število procesov odvisno prav od karakterja sodnika. Najbolj kruta kultura v Ljubljani, ki je opravljala ta poklic, je nastopila v službo januarja 1685. Šlo je za Janeza Jurija Hočevarja, sicer izobraženega človeka, pesnika, glasbenika, zvezdogleda ter uglednega člana Academie operosorum. Že v prvem letu njegovega službovanja so zažgali skoraj 100 čarovnic, kasneje pa so ga zaradi krutosti celo odstavili, kar je bila svojevrstna redkost. Največja ironija pa je, da je bil kot akademik poznan pod imenom Candidus, kar pomeni "čisti". Poglejmo njegovo pesem:

"Lilije čiste čebela si poišče, pasoč se po cvetju.

Sredi večernih poljan snežnih njih vrhovi rasto.

Jaz po ukazu narave se vzdignem, grem tja, koder čista srca cveto,

ki ljubeč moja jih muza goji."

Kot sodnik je Hočevar obtožencem pel drugačne pesmice. V svoji obsesiji je copranja obtožil celo otroke:

"V gospostvu Poljane se je huda pregreha čarovništva zelo razširila, v čarovniški službi sem odkril celo petletne otroke. Teh otrok po mojem mnenju starši niso samo zapeljali v pregreho čarovništva, ampak so z njimi tudi spolno občevali, kar sem sam ugotovil z "inspectio localis". Pri razsodbi smo sežgali tudi babico, ki je naznanila svoje otroke in vnuke. Njen vnuk je priznal, da je letal na Klek in da ga je njegova stara

Ti in kamen sta eno.

Razlika je le v bitju srca. Tvoje bije sicer hitreje, zato pa toliko manj spokočno.
Tagore

V vseh mitologijah in religijah svet izhaja iz Enega, ki ima različna imena in pojavne oblike. To Eno je v vsem in dejansko, če pogled usmerimo nad podatotomsko raven, je vse sestavljeno iz elektronov, protonov in nevtronov. SMO KAR JE VSE. Mit in znanost očitno govorita o istem vendar z različno terminologijo. Kakor so nekoč morali poenotiti merske enote, koledar... in kakor so v Evropski skupnosti zamenjali nacionalne valute za eno skupno, bo treba tudi na tem področju narediti red in poiskati za različne panoge skupen jezik. Analizo smo privedli do skrajnih meja, razcepili vodikovo jedro in ustvarili orožje za popolno uničenje. Kakor npr. De Gaulle, Pompidou in ostali predsedniki Francije, ki imajo nevaren privilegij, da jim je prepovedano deliti pooblastila; sami pa lahko brez poprejšnjega posvetovanja s komerkoli sprožijo atomski ogenj, če bi imeli to za potrebno. Pompidou, umrl leta 1974, je šest tajnih števil, s katerimi bi lahko sprožil plutonijev naboj in tako pobil 50 milijonov ljudi, imel vgraviranih na zlatem medaljonu, ki ga je nosil okrog vratu, saj mu moralni maček ni dal, da bi se jih, sicer ostrega uma, naučil na pamet. Dosegli smo torej dno antropocentrizma, zato lahko odrinemo proti novi dobi simbioze z ostalimi tvorniki vesolja. Vse je le

mama namazala z mazilom."

Veliko preglavic je Hočevanju zadal tudi kranjski tolovaj Anže Košir, imenovan tudi "Hudi kljukec", ki je ob sebi zbral celo tolpo brezposelnih možakarjev, da bi ropali pa gorenjskih cestah. Nekaj let je celo sodeloval z oblastjo, vendar ga je nemirna kri spet podala na kriva pota. Polna blagajna loškega gospostva je bila pač prevelika skušnjava. Zgodba o njegovem preganjanju kar čaka slovenske filmske ustvarjalce, da jo utelesijo na platnu.

"Osumljenim je uspelo pobegniti iz zapora. Na dan Marijinega vnebovzeta v Dobrovi so izvedli krajo. Hočevar se je pri tem skliceval na izjavo brata Antona Čureša, ki ga je sam ukazal sežgati pri živem telesu v gospostvu Križi. Tatinska družba naj bi ugrabljala tudi majhne otroke. Kljukec in njegova banda so ukradli župniku Hodčutu iz Škofje Loke v zakristiji zazidanih 19.000 goldinarjev. Dva storilca sta bila prijeta. Kljukec je zbežal na Štajersko, kjer so ga prijeli in ga vrnili v Ljubljano, kjer se je v ječi sam obesil."

Hudi Kljukec je grmadi torej ušel na edini možen način. Za zaključek našega rabljevanja še navodilo za pripravo grmade za sežiganje. Pa ne poskušajte tega doma, temveč raje za prvi maj sežgite svoje zle misli:

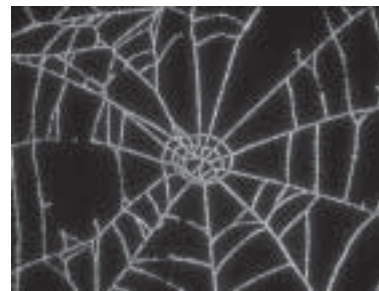
Rabimo približno osem klafter drv, pet velikih otepov slame in pol soda katrana ali smole. Za temelj položimo okrog kola šest brun, nanje zložimo suha drva in sicer eno plast drv eno plast slame s smolo vse do vrha. Drva morajo biti zložena tako, da so na vseh straneh v enakih razmikih puščene odprtine, po katerih v grmado prihaja zrak. Te odprtine so zelo važne za enakomerno tlenje. Ko je vse pripravljeno, se grmado zakuri na štirih straneh, tako da je vse v plamenih.

Marko Zajc

V sotrudništvu Zavoda Masovna, Neže Kodrič in seveda avtorja Marka Zajca se pripravljata tiskana izdaja Kocin zgodovine, pikantnih utrinkov iz življenja naših prednikov, ob katerih sicer lahko redno uživate na valovih Radia Študent. Več o izdaji sledi v naslednjih tednih.

vprašanje sinteze.

Da bi lahko obstajal nek univerzalni zakon živosti, je že leta 1883 doumel nemški fiziolog Max Rubner. Ugotovil je, da življenjsko dobo, ritem presnove, število potomcev in telesne mere povezujejo splošni zakoni. Leta 1932 je ameriški veterinar Max Kleiber naletel na formulo korena četrte stopnje. Ko je ugotovil, da je največja starost kakega sesalca sorazmerna s korenem četrte stopnje njegove mase, medtem, ko je ritem metabolizma sorazmeren s kubom korena mase četrte stopnje. Iz te predpostavke se je razvila teorija "scalinga" oz. "uravnoveženosti vsega živega". Eden izmed utemeljiteljev le-te je tudi Geoffrey West, fizik iz nacionalnega laboratorija v Alamosu, ki je ves navdušen zaradi

števila, ki se v naravi ne spreminja, dognal, da ima opravlka z nekim splošnim načelom. Opustil je svoje raziskovanje kvarkov in se povezal z Jimom Brawnem in Brianom Enguistom, biologoma iz univerze v Novi Mehiki. Vsi trije so ugotovili, da Kleiberjev zakon velja tudi za rastline in po rodoslovnem deblu navzdol vse do posamičnih celic. Številčnost vsake biološke vrste je sorazmerna s povprečno maso enega primerka na potenco 3/4. Poleg naravne selekcije je to eden redkih veljavnih zakonov v biologiji. Fizik Gene Stanley pa je ugotovil, da je z njim mogoče opisati tudi industrijske procese in dogajanja v družbenih celicah. Kleiberjev zakon je torej moč uporabiti za najrazličnejše sisteme omrežij, od dihal do ožilja, od rastlinskih korenin do elektromagnetnih tokov. Naš prostor, kakor ga dojemamo sedaj, ima res tri dimenzije, toda naša anatomija in fiziologija očitno delujeta v svetu štirih dimenzij. Te so organizirane kot krožni sistem fraktalnega omrežja, ki je na vsaki stopnji enak celoti in zato v zlatem rezu. Fraktali so za mnoge le "zanimive slike", a tudi mikroskop je bil najprej uporabljen kot cirkuško orodje za opazovanje malih pošasti (uši, bolh), in je s časom pokazal svojo mnogotero uporabno vrednost.

Zdi se, da je Narava v tej fiktivni četrti dimenziji, ki jo je mogoče dojeti le prek gibanja, našla pot do največje učinkovitosti, in če bomo kdaj v vesolju naleteli na življenje, se bo po vsej verjetnosti podrejalo tem zakonom.

A dokler ostajamo na Zemlji, bi lahko po tem principu izračunali, kolikšna je številčno ustrezna človeška populacija, ki bi z ravno tako umerjeno industrializacijo sistem ohranjal v ravnotežju in nam omogočila obdržati prvenstvo, kajti sicer bomo sprožili na stranskih rodoslovnih in anorganskih vejah nesluten razvoj drugih kategorij, vse le zato, ker se osnovno bivajoče trudi za svoj obstoj v stabilni konfiguraciji. Vse je torej odvisno od nas samih, ali si bomo vejo na kateri sedimo odžagali ali se bomo končno nehali prenažirati in bo veja zmogla našo težo.

Neža Mreža

6 Fanzini

Petra Kolmančič:

Fanzini

Komunikacijski medij subkultur
Frontier 015, Subkulturni azil, 2001, Ceršak

Petra Kolmančič je več let raziskovala subkulturni tisk. Rezultat teh raziskav je nova knjiga iz zbirke Frontier z naslovom *Fanzini: komunikacijski medij subkultur*, ki je v bistvu malenkostno predelana diplomska naloga, ki jo je avtorica zagovarjala na oddelku za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Mogoče tiči odgovor prav v težjem dostopu do tovrstnega tiska, zakaj kljub številčnosti, pestrosti in dolgoletni prisotnosti teh izdaj v slovenskem prostoru še ni izšlo nobeno obsežnejše delo, ki bi te tiskovine ustrezno obravnavalo, ugotavlja Petra v uvod v knjigico.

In res, informacije o fanzinih v Sloveniji in razmišljanja o tem pojavu smo doslej lahko črpali iz posameznih pričevanj večinoma rokovskih aktivistov, ki so recimo zbrana v zborniku *Punk pod Slovenci*, pa v Muršičevih *Tratah naše in vaše mladosti* ali v njegovem *Etnološkem orisu rock skupine*, ali v posebnem bloku *Časopisa za kritiko znanosti* št. 178, in v posameznih prispevkih rokovskih publicistov, ki so se dotaknili tudi te tematike (od Marjana Ogrinca, do Gorazda Beraniča, Gregorja Tomca...).

Izhodišče in jedro Petrine analize predstavlja svet fanzinov underground kulture s posebnim poudarkom na popisu fanzinov, ki so med letoma 1980 in 2000 izšli v Sloveniji. V slovenski zgodovini je obstajalo okoli 120 fanzinov. A pravo številko bi težko določili, ker fanzini ne spadajo med tiskovine, od katerih je treba obvezen izvod poslati v NUK. Tisti z večjo naklado – več kot 100 izvodov so tiskani, drugi z naklado 20 do 50 izvodov so kopirani

Fanzin kot sredstvo marginalnega izražanja torej »fan« + »magazin«), fotokopiran ali na kakšen drug poceni način reproduciran periodični tisk, ki ga proizvaja posameznik ali manjša skupina. Petra prevaja izraz kot *ljubiteljski časopis* ali *časopis oboževalcev*. Svet fanzinov najbistveneje opredeljuje specifičnost v vsebini. Gre za nek svojevrsten sistem idej, stališč, vrednot. Značilna je tudi oblika distribucije in trženja. Distribuirani so ponavadi po kanalih, za katere vedo le insiderji. Temelja fanzinovske ideologije sta načeli *non profit* in *do it yourself*. Slednje ima več vidikov: je prokreacijsko načelo, ki spodbuja mlade, da niso le pasivni potrošniki, z zagovarjanjem amaterizma pa pomeni protipol profesionalizirani sodobni družbi.

V Sloveniji prevladujejo glasbeni fanzini, ki jim je skupno kritično stališče do mainstreamovske glasbene produkcije. In prav glasbeni fanzini so centralne tema v knjigi, ki je razdeljena na tri vsebinske sklope.

V *osrednji* temi se razčlenjuje definicija fanzina, njegove vrste, ustvarjalce, s posebnim poudarkom na glasbenih fanzinih in kratki zgodovini ljubiteljskega tiska. Posebej so predstavljeni tipi fanzinov glede na vsebino, vrsto, umetniškost, esetiko, politiko, lokalnost, religioznost, stil. Razgalja se oblike produkcije, razmnoževanja, financiranja, načela »naredi si sam«, distribucije in oglaševanja, underground estetike, ideologijo in politiko v underground tisku, anarhizem, feminizem, queer gibanje in okoljevarstveno gibanje. Estetsko v underground kulturi je tisto, kar je spontano in energično. Od tu izhaja tudi »zmeda« v sprejemanju novih rockovskih fanzinov tipa *SubRock* in kasneje *Rock Vibe*.

Zanimiv primer s področja oblikovanja fanzinov so prve številke slovenske glasbene revije *Rock Vibe*, ki je leta 1993

povzročila zmedo v svetu slovenskih fanzinov, saj, kot je navedeno v ocenah, ni povsem jasno, ali je *Rock Vibe* fanzin (kamor bi ga lahko prištevali zaradi vsebine), ali gre že za glasbeno revijo (ima barvno naslovnico, urejeno obliko in komercialne oglase).

Predstavitev glasbenega tiska in razvoja glasbenega fanzinarstva v Sloveniji je, resnici na ljubo, v Kolmančičevi knjigi tudi najboljše obdelano. Petri je uspelo precizno, natančno, s številnimi viri in navezavami, ne nujno vedno kronološko nanizanimi, zgodovino glasbenega fanzinarstva v Sloveniji osvežiti s številnimi novimi informacijami in komentarji takrat

aktivnih fanzinarjev, ki jih danes najdemo v drugih vlogah, še vedno pa so vsi bolj ali manj v službi rock'n'rolla (na primer Sandi Maver, Igor Bašin, Dušan Hedl, Gorazd Beranič, David Kržišnik, Peter Stankovič, Simon Markič, če omenim samo nekatere...). Fanzin, tudi kot prostor kaljenja rokovskih aktivistov, al' ne?

Zdi se mi izredno zanimivo, da je Slovenija dobesedno prepletena z neodvisno fanzinarsko mrežo, ki pokriva vse plasti umetniškega ustvarjanja in je še posebej močna na relacija njene skrajne vzhodne in zahodne meje (če omenim samo najbolj agilne, še danes delujoče fanzine, so tu: *13. brat*, pa političen fanzin *Svojtok* kot skupna izdaja *13. brata* in KUD-a Anarhiv, pa *Bla, bla, bla*, ponovno oživiljen fanzin iz osemdesetih let, pa *Sirota Jerica*, kot umetniški art zine iz Ormoža, V.I.T.R.I.O.L. Jolande Roškar, Psst..., ki ga kreira Tea Hvala in še in še...)

Knjiga *Fanzini, Komunikacijski medij subkultur* Petre Kolmančič je izvirna, avtohtona študija na polju proučevanja popularne kulture v Sloveniji.

Odličen informativni vodič skozi marginalno, underground kulturo vseh oblik. Neodvisno kulturo, ki jo je vredno živeti, ustvarjati, in na koncu nujno tudi proučevati. Kajti, kot neke v knjigi ugotavlja Miran Rusjan, »nekateri še vedno beremo zine, nekateri jih še vedno ustvarjamo, nekateri se še nismo predali, nekateri še vedno živimo.«

Varja Velikonja

13. brat predstavlja

Children Of Fall, 25.4.2002, Klub Jutro, Ajdovščina

Children Of Fall se ponovno vračajo med nas. Tokrat že tretjič. Morali bi nastopiti že marca v Ilirski Bistrici, pa so jim nesrečne okoliščine preprečile namero. Švedski mladeniči preigravajo energičen emocore z izrazito kričečim vokalom, ki so mu dodali še dobro mero metalških vplivov. Iskreno in udarno. Solkanska založba Choose Life jim je tik pred evropsko turnejo izdala kaseto s posnetki obeh njihovih albumov "Ignition For Poor Hearts" in "Riding A Broken Vehicle".

06.04. Marcus klub, Rožna dolina: **Schatzi**
(Ljubljana, predstavitev plošče Schatzi, obeta se dance večer)

19.04. Bevkov trg, Nova Gorica, ob 21.00
Elvis Jackson

Mesto mladih, Nova Gorica:

29.04. Cubismo
30.04. Siddharta
več na www.klub-kgs.si

Ob svoji 30.letnici **ŠKUC** ponuja obiskovalcem spletnih strani ugoden nakup knjig iz zbirke Lambda in Vizibilija - 30% popust na vse knjige. Naročite na internetu, berete doma. Nizke cene veljajo do konca aprila.
www.skuc.org

Urad za mladino tudi letos v okviru akcije "**Ti povej**" organizira delavnice, na katerih se udeleženci učijo izpeljati svoje zamisli do uresničitve. Delavnice so enodnevnne, udeležba je brezplačna, akcija pa se seli po slovenskih krajih. Prvi naslednji sta v Izoli (20.4., rok prijave 12.4.) in Brežicah, 25.5. sledi Nova Gorica. Podrobneje na www.tipovej.org.

Pred kratkim je izšla že 32.števila **Stripburgerja** s kot običajno pisano mednarodno zasedbo avtorjev in klasičnimi priboljški v obliki recenzij in kolumn. Člani kolektiva Strip Core medtem razstavljajo v likovnem salonu v Celju, kjer so do konca aprila na ogled fotografije Damjana Kocjančiča, projekt Rastafarisafari s kolaži in kinetičnimi lučmi Ilije Terraha, nova inštalacija "Luč in ideologija" z video filmom "Media Teror Chroma Quart Mix" Medie Teror, slike, risbe in kipi Andreja Štularja, plakati Strip Corea, Strip Coreovi založniški projekti (Stripburger, Damjan Kocjančič: Lice, Terrah: Triptih, Rok Sieberer - Kuri: Jessijeve zgodbe, Andrej Štular: Lustri) ter "dokumentarni" video Beležka Roka Siebererja - Kuri. Video prikazuje dejavnost Strip Corea v prvem desetletju.

V KUD France Prešeren pa so razstavljeni stripi Marka Kocipra.

18.04. ob 20h, Kino Šiška

Podelitev Bumerangov - "alternativne" glasbene nagrade za izvajalce, ki izstopajo iz slovenskega povprečja. Prireditel Bumerang 2002 bo potekala v četrtek, 18. 4. z začetkom ob 20. uri, v nič kaj bleščavem Kinu Šiška. Vodil in povezoval jo bo znanec s televizijskih ekranov Miha Šalehar. Bumerange bodo s krajšimi nastopi v živo popestrili še velenjska hiphop brblja 6 Pack Čukur, njegovi udarni someščani Wreck v klasični rock postavi, skupina Katalena, ki na sodoben način nadgrajuje slovensko ljudsko glasbo, ter Siddharta

Vstop prost

En Face

V Novi Gorici od jeseni 2001 deluje zanimiva zasedba frankofonskega imena En face. V zaprašenih prostorih bivšega industrijskega giganta Mebla se drenja kar sedem ljudi. To so: Oliver - bas, Matjaž - kitara, Anastazija - vokal, Marko - bobni, Miha - trobenta, Jani - saksofon, Andraž - klaviature. Združuje jih mladost in izkušnost. Starostni razpon sega od 19 do 33 let. Vsi so tudi že prekaljeni glasbeniki, saj En face ni njihova prva glasbena izkušnja.

Odločili so se, da bodo igrali, kar jim pač trenutno paše, ne glede na svetovne trende. Njihovo glasbo lahko tako označimo kot acid jazz s primesmi funka in housa. Igrajo samo avtorsko glasbo. Pred kratkim (23.3.) so prvič nastopili v goriškem Moodu, kjer so s svojo plesno glasbo razživelj publiko. Kmalu jih bomo lahko slišali tudi v klubih po Sloveniji. Prvi koncert pa bo že 29. aprila v okviru prireditve Mesto mladih.

Kontakt: Oliver 031 613855

19.04., Deskle - Šotor
Miladojka Youneed + predskupina
Koncert organizira Mladinski klub Deskle v sodelovanju z Glasbeno agencijo Jota.

TheArt&co, Gorica (I)
Koncerti v aprilu
06.04. Dianogah (USA)
10.04. Kepler (CAN)
19.04. Cods (I)
23.04. Smog (USA)
25.04. 90 Day Men (USA)

Mood, Gorica (I)
17.04. James Taylor Quartet
27.04. Kyoto Jazz Massive

MKNŽ, Ilirska Bistrica
21.04. 90 Day Men (ZDA)
25.04. Bottom (ZDA)
27.04. Atrocious Madness, Rollerball
10.05. K. K. Null (Japonska) (np)
11.05. Dead and Gone (ZDA)
17.05. Melted Men, Bobby Conn
24.05. Zu (Italija)
več na www.ilbis.com/medija

Klub Triglav, Ljubljana
02.04. Polfinale skupine TriGlav 1.
09.04. Moj Boogie Band, Alkotest, Mashiba
16.04. Kareem, Red Five Point Star, Princeps
23.04. Wicked Crew, Jebe'la cesta, B.D.M.
30.04. Polfinale skupine TriGlav 2.

Kam naj se dam?

Klub Triglav, Ljubljana

- 02.04. Polfinale skupine TriGlav 1.
- 09.04. Moj Boogie Band, Alkotest, Mashiba
- 16.04. Kareem, Red Five Point Star, Princeps
- 23.04. Wicked Crew, Jebe'la cesta, B.D.M.
- 30.04. Polfinale skupine TriGlav 2.

- 06.04. **Niowt**, MC Celje
- 06.04. **Kud idioti**, MC Podlaga, Sežana, ob 22.00
- 10.04. **Botanica**, **Gogol Bordello** (ZDA), KUD F. P., ob 20.30

09.04. **Amala**, **Esma**

- Redžepova**, CD, Gallusova dvorana, ob svetovnem dnevu Romov
- 13.04. **Maria Joao - Mumadji** (etnojazz), CD, Linhartova dvorana
- 16.04. **The Come-Ons**, Orto klub, ob 22.00
- 17.04. **Leeloo Jamais**, KUD F. P., ob 21.00
- 20.04. **Aleš Hadalin**, **Joži Šalej** (večer jazzovskih standardov), KUD F. P.
- 20.04. **Festival Transgeneracije: Niowt**, CD, Linhartova dvorana
- 24.04. **Bill Callahan** - Smog, KUD F. P.
- 24.04. **Gverila**, Orto klub, ob 22.00
- 25.04. **Hausarest**, Orto klub, ob 22.00
- 25.04. **Sofa Surfers**, K4
- 02.05. **Zeke, Rodriguez**, Orto klub, ob 22.00
- 07.05. **The B-Movie Rats** (ZDA), Orto klub, ob 22.00
- 11.05. **Richard Galliano & Michel Portal**, CD, Linhartova dvorana, jazz abonma 02
- 13.05. **Misia** (fado), CD, Gallusova dvorana
- 25.05. **Festival DMK: Consolidated**, Velenje
- 25.05. **Dan mladosti fest.:** Elvis Jackson, Rambo Amadeus, Fiesa, Piran, ob 20.00

Botanica

Orto Fest 3., Orto Klub

- 10.04. **Katalena** (SLO), nova merila za slovenski etno.
 - 11.04. **King Django** (ZDA) Vrhunski ska-reggae.
 - 12.04. **6packČukur** (SLO) slovenski rap je vedno boljši.
 - 13.04. **Bambi Molesters** (HR) Surf, ki gate para.
 - 15.04. **Hic Et Nunc** (SLO) Novi zvok z Vrhniko se spleča slišat.
 - 16.04. **Wreck** (SLO)
 - 17.04. **Res Nullius** (SLO) Legende r&r in orta.
 - 18.04. **Cancel** (SLO) naspidiran crossover in hip-hop.
- Vsi koncerti se pričnejo ob 22. uri.

Satchmo, Maribor

Alpe-Adria Jazz Festival

- 16.04. Andrea Lombardini Trio (Italija)
 - 17.04. Primož Grašič & Manfred Josel Kvartet (Slo-Avstrija)
 - 18.04. Black Coffee & Matija Dedič (Hrvaška)
 - 20.04. Igor Bezget Kvartet (Slovenija)
- Med 10. in 23. majem poteka ŠTUK fest, preverite program

Hrvaška - Zagreb

- 07.04. **Ritmobil**, Močvara, Zagreb, ob 20.00
 - 11.04. **Botanica** (USA)/**Kepler** (CAN), KSET, Zagreb, HR
 - 17.04. **The Come-Ons** oz. Haymarket Riot (USA) / American Heritage (USA), KSET, Zagreb, HR
 - 22.04. **The 90 Day Men** (USA), KSET, Zagreb, HR
 - 23.04. **Pro-Pain**, Against All, Do Or Die, Bad Blood, Močvara,
 - 24.04. **Bottom**, Chang Ffos, Bastinado, Močvara, Zagreb,
 - 25.04. **Elvis Jackson**, Močvara, Zagreb, ob 20.00
 - 25.04. **Smog** (USA), KSET, Zagreb, HR
 - 26.04. **Children of Fall**, Nikad, Močvara, Zagreb, ob 21.00,
 - 26.04. **Sofa Surfers**, rock klub Pauk, Zagreb, ob 21.00,
 - 27.04. **Laub** (D), KSET, Zagreb, HR
 - 28.04. **Rollerball** (USA)/**Sean Na Na** (USA), KSET, Zagreb, HR
 - 03.05. **Zeke**, Rock klub Pauk, Zagreb
 - 03.05. **Kreator**, Destruction, Močvara, Zagreb
 - 18.05. **Ozric Tentacles**, Močvara, Zagreb
- V maju bodite pozorni na festival agencije Žedno uho.

Masovna
p.p.1
5000 Nova Gorica

POŠTNINA PLAČANA PRI
POŠTI 5101 NOVA GORICA

TISKOVINA